

بوم شناسی دیرینه خارداران میوسن پیشین (بوردیگالین) در برش درب بهشت (شمال غرب جیرفت)

وجیهه ستایی مختاری^{۱*}، محمدرضا وزیری^۲، احمد لطف آباد عرب^۳
۵- دانشجوی کارشناسی ارشد بخش زمین شناسی دانشگاه شهید باهنر کرمان. vajihemokhtari@yahoo.com
۶- دانشیار بخش زمین شناسی دانشگاه شهید باهنر کرمان. vazirimohammadreza@yahoo.com
۷- استادیار بخش زمین شناسی دانشگاه شهید باهنر کرمان. arab5753@yahoo.com

چکیده:

به منظور مطالعه بوم شناسی دیرینه خارداران میوسن پیشین برش درب بهشت با ستبرای ۷۵ متر در شمال غرب شهرستان جیرفت مورد بررسی قرار گرفت. در این منطقه مجموعه متنوعی از گروههای مختلف فسیلی، (از جمله خارداران، شکم پایان و مرجانها) و میکروفسیلها (فرامینیفرها و استراکدها) دیده می شود. در این برش، برای اولین بار تعداد ۹ جنس و گونه از خارداران گزارش می گردد. خارداران مطالعه شده در این منطقه از حفظ شدگی خوبی برخوردار بوده و متعلق به دو گروه منظم و نامنظم می باشند. مجموعه میکروفسیلی و ماکروفسیلی موجود در برش مورد مطالعه نشان دهنده محیط کم عمق و شرایط محیطی مناسب در زمان نهشته شدن این رسوبات (بوردیگالین) می باشد.

واژه های کلیدی: بوم شناسی دیرینه، خارداران، میوسن پیشین، بوردیگالین، درب بهشت، جیرفت

مقدمه :

نهشته های مربوط به میوسن پیشین در برش درب بهشت در اطراف جیرفت از گسترش و ستبرای خوبی برخوردارند. از ویژگی های بارز این نهشته ها گسترش لایه هایی می باشد که سرشار از ماکروفسیلها (خارداران، شکم پایان و مرجانها) و میکروفسیلها (فرامینیفرها، استراکدها) می باشند. میکروفسیل های این نهشته ها در منطقه درب بهشت توسط عظیمیان (۱۳۸۹)، محسن بیگی (۱۳۹۰) مورد مطالعه قرار گرفته و سن میوسن پیشین (آکی تانین - بوردیگالین) را برای آن در نظر گرفته اند، در حالیکه حسنی (۱۳۹۱) با مطالعه فرامینیفرها سن نهشته های سازند قم را در ناحیه درب بهشت میوسن پیشین تا میانی (آکی تانین - بوردیگالین) گزارش نموده است، اما خارداران موجود در آنها مورد مطالعه قرار نگرفته است. در این بررسی خارداران و محیط دیرینه آنها برای اولین بار مورد مطالعه قرار گرفته اند.

رده خارداران متعلق به شاخه خارپوستان بوده و این موجودات معمولا در نواحی کم عمق دریایی زیست می نمایند. امروزه، خارداران یکی از عناصر مهم در بسیاری از جوامع بنتیک دریایی هستند (Moore, 1966; Kroh) & Smith, 2009). از نظر نحوه تغذیه، عده ای گیاهخوار (از جلبکها تغذیه می نمایند) و تعدادی نیز گوشتخوار (از کرمها و اسفنجها تغذیه می کنند) هستند، در حاشیه داخلی پرستوم لبه های کوچکی وجود دارد که به سمت عقب متمایل شده اند، این لبه ها حائلی را تشکیل می دهند که کمربند پریگ ناتیک (Perignathic girdle) نام دارد. وظیفه اصلی کمربند پریگ ناتیک نگهداری اندام جویدن است که فانوس ارسطو (Aristiles lantern) نام دارد. فانوس اندام